

Sygn. akt I ACa 671/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Mikołaj Tomaszewski
Sędziowie:	SA Jan Futro SA Ewa Staniszevska (spr.)
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2014 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **P. C.**

przeciwko **Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Dyrektora Zakładu Karnego w K., Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w P., Dyrektora Generalnego Służby Więziennej w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 2 kwietnia 2014 r., sygn. akt I C 420/13

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

/-/ J. Futro /-/ M. Tomaszewski /-/ E. Staniszevska

Sygn. akt I ACa 671/14

UZASADNIENIE

Powód P. C. wniósł powództwo przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w K., Okręgowemu Inspektorowi Służby Więziennej w P.

i Centralnemu Zarządowi Służby Więziennej w W. domagając się zapłaty tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda kwoty 30.000 zł oraz kwoty 70.000 zł na cel społeczny - Dom Dziecka w S.. W uzasadnieniu pozwu

podniósł, że pozwani naruszyli jego dobro osobiste jakim jest godność ludzka, co w sposób ujemny wpłynęło na jego sferę psychiczną. Powód zarzucił, że w kwietniu 2013 r. złożył do Dyrektora Zakładu Karnego w K., gdzie odbywa karę pozbawienia wolności, trzy wnioski pisemne

i nie otrzymał na nie odpowiedzi. Identyczne 3 wnioski złożył do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w P. oraz skargę, iż nie otrzymał na nie odpowiedzi od Dyrektora Zakładu Karnego w K.. Reakcją na te działania powoda była odpowiedź, że jego skarga jest nieuzasadniona, gdyż nie składał takich wniosków.

Pozwany - Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Zakładu Karnego

w K., Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w P. i Centralny Zarząd Służby Więziennej w W. - zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa w W., wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, podnosząc, że zarzuty dotyczące braku odpowiedzi na wnioski są już przedmiotem innego pozwu.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił powództwo oraz orzekł o kosztach postępowania. Podstawą powyższego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne.

Powód ma 50 lat i całe swoje dorosłe życie spędzał w jednostkach penitencjarnych. Za kradzieże i rozboje odbył już 29 lat pozbawienia wolności. Nie pracował zawodowo, poza krótkim czasem praktyk zawodowych oraz w czasie odbywania kary w czasie PRL-u. Od wielu lat prowadzi postępowania sądowe przeciwko jednostkom penitencjarnym, w których przebywa. W Zakładzie Karnym w K. jest osadzony od 19 września 2012 r. i złożył 6 pozwów z tytułu ochrony dóbr osobistych domagając się wysokiego zadośćuczynienia. Jedna z nich zarejestrowana została pod sygnaturą I C 308/13. W jej toku powód dochodzi zapłaty 80.000 zł z uwagi na przewlekłość postępowań skargowych dotyczących pism powoda z 9.04.2013 r., w których domagał się wydawania talonu na dokumentację oraz udostępnienia wytycznych Generalnego Dyrektora Służby Więziennej i Zarządu Dyrektora SW w P..

Powództwo to zostało oddalone. Powód odwołał się od wyroku, a na dzień zamknięcia rozprawy nie został jeszcze ogłoszony wyrok przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu,

Powód dotychczas złożył w Zakładzie Karnym w (...) skarg na funkcjonowanie ZK w K. oraz 81 próśb dotyczących udzielenia informacji. Posiada kilkaset potwierdzeń przyjęcia pism przez administrację jednostek penitencjarnych. Otrzymał sześć potwierdzeń złożenia pism w dniu 9.04.2013 r. do Dyrektora ZK w K.. W dzienniku próśb odnotowane zostały cztery prośby powoda złożone 9.04.2013 r. Wszystkie dotyczyły podania podstawy prawnej kolejno: wydawania talonów, kontroli osobistych, wyżywienia i konta depozytowego.

W piśmie z dnia 25.04.2013 r. Dyrektor udzielił odpowiedzi powodowi, dodatkowo wskazując, że już raz odpowiedział na temat gramatury posiłków pismem z dnia 8.04.2013 r.

W piśmie z dnia 23.04.2013 r. Dyrektor udzielił odpowiedzi w związku z zapytaniem dotyczącym materiałów piśmiennych, książek i płyt. W związku z ponowieniem zapytania

26.04.2013 r. odpowiedzi udzielono 5.06.2013 r.

Powód złożył trzy pisma opatrzone datą 5.05.2013 r. do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w P. o udostępnienie wytycznych Dyrektora Generalnego SW

z dnia 4.10.2011 r. dotyczących zamontowania blend w związku z tym, że nie uzyskał odpowiedzi, ani wytycznych dotyczących gospodarki żywnością oraz złożył wniosek

o wydanie mu talonów na otrzymanie kopii dokumentów, gdyż ich nie otrzymał od Dyrektora ZK w K.. W odpowiedzi na powyższe skargi Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w (...).06.2013 r. zawiadomił powoda, że nie znalazł

podstaw do ich uwzględnienia, gdyż na wszystkie trzy prośby otrzymał odpowiedzi kolejno 23.04.2013 r. i 25.04.2013 r., a w sprawie tzw. błędna odpowiedź nastąpiła na wcześniejszy wniosek

z dnia 5.03.2013 r., w dniu 20.03.2013 r.,

W odpowiedzi na skargę powoda z dnia 7.07.2013 r., w sprawie sposobu rozpatrzenia skargi przez Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w P., Centralny Zarząd Służby Więziennej w W. stwierdził, że nie znalazł podstaw do uznania zasadności zarzutów.

Pismem z dnia 17.07.2013 r. ZK w K. poinformował powoda, że jego pisma z 5.05.2013 r. traktuje jako prośby i udostępnia powodowi Zarządzenie Dyrektora Generalnego SW w Warszawie z dnia 6.09.2010 r. Nr (...) w sprawie gospodarki żywnościowej w jednostkach organizacyjnych SW oraz Wytyczne Nr (...) Dyrektora Generalnego SW z 4.10.2011 r. w sprawie wymagań technicznych i ochronnych dla pawilonów osadzonych, w pokoju wychowawcy. Jednocześnie poinformował go, że nie obowiązują talony w sprawach, w których prosił o ich wydanie.

Nie wszystkie prośby skazanych składane przez nich osobiście w swojej sprawie są rejestrowane w Dzienniku Prośb, tak jak i nie na każde prośby udzielana jest odpowiedź pisemna, gdyż w skali całej jednostki dziennie składanych jest około 200 prośb na 870 osadzonych.

Wobec powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo oparte na podstawie art. 23 k.c. w zw. z art. 24 §1 k.c. nie zasługiwało na uwzględnienie. W ocenie Sądu I instancji nie można uznać, że doszło do naruszenia jakichkolwiek dóbr osobistych powoda, które zasługiwały na ochronę przed sądem. Wykorzystuje on bowiem prawo do Sądu, korzystając ze zwolnienia od kosztów jako osoba pozbawiona wolności, wnosząc roszczenia tylko w tym celu, żeby „naprawiać, wychowywać służbę więzienną”. Choć podnosi, że pozwani funkcjonują wobec niego z pozycji imperium, to przecież nie znalazł się w zakładzie karnym przez nieszczęśliwy zbieg okoliczności, lecz był tam wielokrotnie skazywany

i osadzany, z uwagi na dokonany wybór drogi życiowej. Powód będąc osobą osadzoną musi przyjąć zwierzchnictwo władzy służby więziennej. W ocenie Sądu I instancji powód dokonuje swoistej „zemsty” na tej służbie. Jego sposób wypowiedzi, i to tych pisemnych, jak i przede wszystkim ustnych, wskazuje na to, że ma szczególną satysfakcję z faktu, iż urzędy straciły orientację co do tego czego żąda, czy też o co prosi. W czasie ponad rocznego pobytu w Zakładzie Karnym powód złożył prośby i skargi w ilości 172. W pozwie wskazując, iż doszło do naruszenia jego dóbr osobistych poprzez brak odpowiedzi na jego trzy pisma, nie wskazał nawet daty ich złożenia. Okazało się ostatecznie, iż tego dnia złożył 6 pism,

z których cztery tylko zostały zarejestrowane, a dwa nie, stosownie do Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13.08.2003 r. w sprawie sposobów załatwiania wniosków, skarg i prośb osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U.2013.647). Ilość składanych przez niego pism, odnoszenie się w nich ciągle do tych samych zagadnień świadczyć może, albo o zupełnej ignorancji powoda, albo o świadomej próbie dezorganizacji pracy służby więziennej, której przecież podstawowym zadaniem jest izolowanie przestępców przed resztą społeczeństwa i próbie ich zresocjalizowania.

Sąd wskazał, że na chwilę wydania wyroku nie można stwierdzić z całą stanowczością na które z prośb powód otrzymał odpowiedź pisemną a na jakie nie. Ponadto powództwo zarejestrowane pod sygnaturą I C 308/13 także dotyczy wniosków z 9.04.2013 r., a na część z tych zapytań odpowiedzi były już udzielane wcześniej. Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że wypowiedzi pozwanych o braku zasadności zarzutów nie wynikają ze złej intencji, czy też chęci poniżenia powoda, a ich działania nie nosiły cech bezprawia, co wyklucza jakąkolwiek odpowiedzialność Skarbu Państwa. Powód otrzymał bowiem do wglądu żądane akty prawne tj. wytyczne dotyczące gospodarki żywnościowej, wymagań technicznych i ochronnych dla pawilonów zakwaterowania osadzonych, poinformowano go, że talony dotyczące jego prośby nie obowiązują.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

W apelacji od powyższego wyroku powód wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Apelując, jak wynika z treści pisma, zarzucił niewłaściwą ocenę przedstawionych przez niego dowodów, prowadzenie postępowania z pominięciem przepisów prawa i w konsekwencji poczynienie błędnych ustaleń stanu faktycznego. Ponadto wskazał na naruszenie art. 225 k.p.a., art. 4 § 1 i 2 k.k.w., art. 32 ust. 1 i 2, oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz przepisów Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13.08.2003 r. w sprawie sposobów załatwiania wniosków, skarg

i próśb osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zarzuty przeciwko ustaleniom faktycznym Sądu I instancji zasługują na podzielenie tylko o tyle, o ile nie przedstawiono w nich w sposób wyraźny, że w dniu 9 kwietnia 2013r. powód złożył na ręce oddziałowego sześć pism adresowanych do Dyrektora Zakładu Karnego w K., z których cztery zostały odnotowane w tzw. dzienniku próśb. Ilość złożonych przez powoda pism wynika z niekwestionowanych przez stronę przeciwną dowodów

z potwierdzeń odbioru korespondencji (k – 95 akt). Z przedstawionym uzupełnieniem pozostałe ustalenia Sądu Okręgowego Sąd Apelacyjny przyjął za własne, ponieważ zostały one poczynione na podstawie zgodnej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenie dowodów złożonych zresztą głównie z niespornych dokumentów.

Wbrew dalszym zarzutom skarżącego, słusznie Sąd I instancji ocenił, że w okolicznościach sprawy brak było podstaw do uwzględnienia powództwa.

Jak to zostało w sposób jednoznaczny wskazane w apelacji, powód upatruje naruszenia jego dóbr osobistych wyłącznie w stwierdzeniach zawartych w odpowiedzi Dyrektora Służby Więziennej z dnia 28.06.2013r. oraz Centralnego Zarządu Służby Więziennej z dnia 7.07.2013r., iż nie składał on przedmiotowych trzech wniosków do Dyrektora Zakładu Karnego. Przedmiotem odrębnego procesu z powództwa P. C. jest bowiem odszkodowanie z związku z uzyskaniem opóźnionej odpowiedzi na owe pisma, co nastąpiło w dniu 17.07.2013r. W piśmie Dyrektora Służby Więziennej zawarte jest zdanie „ Ustalono natomiast, iż nie składał pan próśb, o których napisał Pan w skargach.”, natomiast w piśmie Centralnego Zarządu Służby Więziennej po podaniu, że nie znaleziono podstaw do uznania zasadności zarzutów wskazano m.in. „ O wynikach dokonanych ustaleń został Pan zawiadomiony przez w/w organ w piśmie OI/S – (...)(...) z dnia 28.06.2013r., którego treść zgodna była z ustalonym stanem faktycznym”.

Słusznie Sąd Okręgowy uznał, że w sprawie nie można mówić o naruszeniu jakiegokolwiek dobra osobistego powoda tylko przez to, że w wymienionych wyżej pismach błędnie podano, iż nie złożył on wniosków, których skargi dotyczyły.

Tego typu zachowanie drugiej strony nie wpływa ujemnie, według kryteriów obiektywnych, na dobra osobiste, w tym godność adresata, a w każdym razie nie wpływa

w stosunku koniecznym dla udzielenia ochrony prawnej z art. 24 kc. Ochrona prawna z art. 24 kc przewidziana jest dla naruszeń o pewnej wadze, nie zaś dla wszelkich nieporozumień spotykanych w życiu codziennym. Nawet przyjęcie, że w wymienionych pismach Dyrektora Służby Więziennej oraz Centralnego Zarządu Służby Więziennej znalazły się stwierdzenia nieprawdziwe, które mogły dotknąć powoda przez to, że poddawały w wątpliwość jego prawdomówność - nie było wystarczające do uwzględnienia powództwa o zasądzenie zadośćuczynienia.

Wskazać bowiem należy, że zgodnie z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 par.1 k.c.

w przypadku naruszenia dobra osobistego, do oceny sądu należy, czy poszkodowanemu przyznać odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny. Jest oczywiste, że podstawy oceny sądu nie mogą być dowolne, lecz muszą wynikać z konkretnych, poddających się weryfikacji okoliczności, zależnych przede wszystkim od wagi i stopnia naruszonego dobra, związanego z tym rozmiaru krzywdy, postępowania tak poszkodowanego, a przede wszystkim sprawcy naruszenia. Ocena tych wszystkich elementów przeprowadzana jest przy tym z uwzględnieniem obiektywnych jej kryteriów.

W rozpatrywanej sprawie doszło do nieprawidłowości w postępowaniu służb zakładu karnego, które nie odnotowały wszystkich pism złożonych w danym dniu przez powoda, przez co utraciły kontrolę nad złożoną ich ilością. Aczkolwiek, obiektywnie rzecz ujmując, taka sytuacja nie powinna mieć miejsca, tym niemniej nie ulega wątpliwości, że nie wynikała ona z chęci dokuczenia bądź okazania lekceważenia powodowi. Związana była, z ustaloną przez Sąd I instancji, lawinową wręcz ilością różnych pism składanych przez osadzonych,

w czym znaczący udział miał zresztą powód. Wystarczy wskazać na ilość pism składanych przez samego powoda jednego dnia czy w skali roku. Nie negując prawa powoda do ich składania, nie sposób jednak odmówić racji Sądowi I instancji, że nadużywa on swoich uprawnień w tym względzie, czego potwierdzeniem tylko są jego roszczenia związane z jednym, a rozpatrywanym w dwóch procesach o odszkodowanie, zdarzeniem. Niezrozumiałe są przecież przyczyny, dla których powód, jeżeli był rzeczywiście zainteresowany w szybkiej odpowiedzi na swoje wnioski, nie monitował o nią służby zakładu karnego, z którymi miał osobisty kontakt i mógł okazać im dowody potwierdzenia odbioru korespondencji usuwające wątpliwości co do ilości złożonych w dniu 9.04. 2013r. pism, lecz w drodze korespondencji zwrócił się ze skargami do jednostek nadrzędnych, do których nie dołączył tych dowodów. Mało tego, nie podał w skargach nawet liczby pism złożonych

w dniu 9 kwietnia 2013r., ilości otrzymanych na nie odpowiedzi, a więc podstawowych informacji ułatwiających odniesienie się do przedstawionych zarzutów. Oczywiście, że powodowi przysługiwało prawo do złożenia skarg , trudno jednak uznać, aby u podstaw takiego postępowania leżało dążenie do jak najszybszego wyjaśnienia powstałych wątpliwości i do uzyskania odpowiedzi na złożone wnioski. Co nadto istotne w sprawie, pozwany przyjmując błędnie, iż powód nie złożył przedmiotowych wniosków, spełnił jego oczekiwania w nich zawarte bez żądania od niego jakichkolwiek dodatkowych czynności. Potwierdza to tylko ocenę o przypadkowości całej sytuacji i braku złej woli w załatwianiu wniosków, co powód jako aktywny uczestnik analizowanego zdarzenia miał, a co najmniej powinien mieć, świadomość. Nadto, nieprawdziwe informacje jako zawarte wyłącznie

w korespondencji z powodem nie mogły mieć wpływu na jego postrzeganie przez osoby trzecie z jego otoczenia. Rozsądnie rzecz oceniając według kryteriów obiektywnych, ani rodzaj, czy stopień naruszenia dobra osobistego (nawet przy przyjęciu, że doszło do jego naruszenia) i związany z tym rozmiar krzywdy, ani sposób i motywy postępowania stron - nie uzasadniały oceny o zasadności zasądzenia sum pieniężnych z art.448 k.c. Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 98 par. 1 i 3 k.p.c. w zw. z par.6 pkt.6 i 12 ust. 1 pkt.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu ustanowionego z urzędu.

SSA Jan Futro SSA Mikołaj Tomaszewski SSA Ewa Staniszevska